

Natuurvereniging Hollandse Delta Broedvogelinventarisatie Wolvenpolder 2024 Mededeling 377

Auteur: Tom van Wanum
Tellers: Jacqueline Vliegthart, Tom van Wanum
© KNNV afdeling Hollandse Delta

Gebied: Wolvenpolder
Teljaar: 2024
Opdrachtgever: Natuurmonumenten

Een publicatie van de Vogelwerkgroep van de Natuurvereniging Hollandse Delta, een afdeling van de KNNV.

Mededeling nummer: 377

Auteur: Tom van Wanum
Inventarisatie door: Jacqueline Vliegenthart, Tom van Wanum

Inhoud

Hoofdstuk 1 Inleiding	3
Hoofdstuk 2 Gebiedsbeschrijving	4
Hoofdstuk 3 Werkwijze.....	5
Hoofdstuk 4 Resultaten	
4.1 De soorten en de aantallen	7
4.2 De soorten en de territoria	9
4.3 Korte evaluatie	10
4.4 Verstoringen en vernielingen	10
Hoofdstuk 5 De kaarten	10

Omslagfoto Fotograaf: Tom van Wanum
Natuurvereniging Hollandse Delta
een afdeling van de KNNV
secretariaat:
Peter Vermaas
Schudegge 17
3224 BP Hellevoetsluis
Telefoon: 0181-324058
Email: secretaris@hollandsedelta.knnv.nl

Hoofdstuk 1, Inleiding

De Wolvenpolder is een waterrijk natuurgebied ten zuidoosten van Spijkenisse in de gemeente Nissewaard. De polder is 40 hectare groot en maakt deel uit van het natuur- en recreatiegebied “De Uitwaayer” en ligt in de uiterste punt van het eiland Putten (Figuur 1). De polder ligt verdiept tussen dijken die rondom lopen. Ten oosten van het natuurgebied liggen een drinkwaterzuivering en Natura-2000 gebied “De Beerenplaat”.

Aan de noordoostzijde van de Wolvenpolder ligt de hoge gelegen Willempolder en aan de zuidkant van het gebied ligt een grote dijk die het water van het Spui buiten houdt. Westelijk van de Wolvenpolder ligt “De Uitwaayer” en een aantal agrarische percelen die de scheiding vormen tussen de bebouwing van Spijkenisse en de Wolvenpolder.

Figuur 1: Overzicht wolvenpolder

In de zestiende eeuw wordt het gebied nog aangeduid als *'t land genaemt 't Kerckhof*. De naam van dijk aan de zijde van de polder, Kerkhofsdijk, herinnert nog aan de oude naam van de polder. In 1536 is het gebied met kaden omringd.

De polder is op een later tijdstip vernoemd naar Reinier van der Wolff. Die heeft in de zeventiende eeuw de zomerkade verhoogd tot een winterdijk. In de achttiende eeuw is de aanduiding nog “Putsche Kerckhof” en is het eigendom van de erven van de Wolff overgegaan op Willem Paats. Aan de Wolvendijk staat de inmiddels onbewoonde boerderij “Wolvenstee” (bron: wikipedia).

De polder is sinds de inpoldering landbouwgebied geweest, maar werd in 2013 omgevormd tot natuurgebied. De Wolvenpolder maakt deel uit van het Natuurnetwerk Nederland. De overheid heeft het gebied aangekocht en in 2014/2015 ingericht als natuurgebied. Met de inrichting is het gebied zo aangepast dat het waterpeil in de Wolvenpolder verhoogd kan worden zonder dat de omgeving last krijgt van hogere waterstanden.

Ook zijn er verschillende voorzieningen aangelegd om mensen te kunnen laten genieten van het gebied, zoals een wandelroute, een parkeerplaats en een vogelkijkhut.

Op verschillende plaatsen in het gebied staan megastoelen waarop gerust en genoten kan worden van het uitzicht. Deze stoelen zijn gemaakt in samenwerking met leerlingen van het Penta College De Oude Maas in Spijkenisse (bron: provincie Zuid-Holland)

Hoofdstuk 2, Gebiedsbeschrijving

Het gebied is 40 ha groot en is sinds eind 2016 in eigendom en beheer bij Natuurmonumenten gekomen. De polder bestaat uit 2 kronkelende waterplassen gescheiden door een asfaltweg. Deze weg is aan beide zijden afgesloten met een hek en dus voor verkeer niet toegankelijk. Rondom het water ligt grasland met langs het water enkele plukken riet. Op een paar plekken is er opslag van wilg maar bomen zijn niet aanwezig en het hele terrein is goed overzichtelijk.

Het stuk ten NO van de grote waterplas, richting Wolvendijk, is het natst en het meest in trek bij Kievit en tureluur.

Er zijn een aantal ingangen die van een klaphek zijn voorzien en daar staan borden dat vrije toegang wordt verleend, ook met een hond mits deze is aangelijnd.

Er zijn geen echte wandelpaden maar door maaien worden wandelaars wel degelijk "gestuurd." Tijdens de broedtijd wordt er met kleine paaltjes en koord aangegeven dat bepaalde delen van het terrein niet toegankelijk zijn.

Op 2 plekken zijn vlonders gemaakt over het water. Eén van deze vlonders ligt in het, tijdens de broedtijd, uitgerasterde terrein en is dan niet toegankelijk. Dit vlonder is inmiddels overwoekerd door riet en enkele elzen en is daardoor onbegaanbaar. Het komt de rust in dit deel van het gebied zeker ten goede. Aan één van de plassen staat een vogelkijkhut. Om deze hut te bereiken moet echter wel eerst een flink stuk open terrein worden overgestoken. Op facebook is een pagina aangemaakt over de Wolvenpolder die zeer goed wordt bezocht. Vrijwel dagelijks worden er foto's geplaatst die vanuit de hut zijn gemaakt.

Tijdens de broedperiode was er op ieder hekje een a4-tje met tekst en foto van jonge vogel geplaatst, waarmee gewezen werd op de broedtijd. Wandelaars werden zodoende gewezen op mogelijke verstoring en verzocht niet van de paden af te wijken.

De twee typen natuur die NM in de Wolvenpolder nastreeft zijn moeras en kruiden- en faunairijk grasland.

Moeras

Door het stimuleren van de groei van rietkragen en het waterpeilbeheer te optimaliseren heeft NM als doel het overgrote gedeelte van het gebied te veranderen in een moerassige vlakte met stukken slik. Doelsoorten voor het gebied zijn moerasbroedvogels zoals rietzanger, blauwborst en snor. De Wolvenpolder wordt door dit beheer mogelijk ook geschikt voor Noordse woelmuis.

Tot nu toe worden de volgende maatregelen genomen om de groei van rietkragen te bevorderen:

- De oevers worden bij het maaien ontzien
- wilgenopslag wordt verwijderd

Voor zover wordt er nog niets gedaan aan waterpeilbeheer. Daarnaast heeft NM aangegeven voorlopig nog geen grazers in te brengen zodat begrazing van riet wordt voorkomen.

Mocht dat niet voldoende zijn om rietgroei te verkrijgen dan is daar nog een optie om actief riet aan te planten.

Kruidenrijk grasland

Delen die relatief hoog liggen zijn ongeschikt voor moerasontwikkeling. NM streeft hier naar de ontwikkeling van structuurrijke en kruidenrijke graslanden geschikt voor insecten, kleine zoogdieren en een diversiteit van flora. Specifieke doelsoorten zijn niet aangegeven. De graslanden worden gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd. Hier en daar kan wat struweel ontstaan, maar NM houdt het gebied open en wil voorkomen dat het gebied verbost.

Kwaliteitstoets 2024

Natuurmonumenten evalueert het natuurbeheer van haar gebieden eens in de 6 jaar door middel van een kwaliteitstoets. In een kwaliteitstoets wordt kritisch gekeken naar de toestand van een gebied en naar successen, knelpunten, trends en ontwikkelingen. Dit jaar is de Wolvenpolder aan de beurt. Voor deze evaluatie is ook

Tom van Wanum uitgenodigd. Op de toetsdag wordt aan de hand van vooraf opgestelde documentatie de toestand van het gebied besproken, worden discussiepunten behandeld en vindt er een veldbezoek aan het natuurgebied plaats. Op deze manier wil NM in kaart brengen wat er goed gaat in hun gebieden en waar er kansen en mogelijkheden voor verbetering zijn. Omdat dit de eerste

kwaliteitstoets voor de Wolvenpolder is zal er worden stilgestaan bij de ontwikkelingen sinds de inrichting van het gebied, de hydrologie, graslandbeheer en ontwikkeling van riet en houtig opschot.

Hoofdstuk 3, Werkwijze

Er is dit voorjaar geïnventariseerd op broedvogels. Deze telling is de 4^e telling die is uitgevoerd. De nul-telling is gedaan in 2018. De tellingen zijn door ons uitgevoerd conform de richtlijnen uit Handleiding Sovon Broedvogelonderzoek uit 2016.

Het gebied heeft geen bomen en struiken, waardoor er nog weinig zangvogels zijn. Voor het inventariseren is het dus niet nodig rekening te houden met de tijden waarop zangvogels zingen. Ook is er weinig kennis van vogelzang nodig, het tellen gebeurt vooral op zicht. De route die gelopen is, is voor het overgrote gedeelte hetzelfde. Vanaf de parkeerplaats kan een pad rond de twee plassen gevolgd worden.

Ondanks dat er met de vergunning in het gehele gebied gelopen en geteld mag worden is er voor gekozen zoveel mogelijk de wandelpaden te volgen om de verstoring zo klein mogelijk te houden en eventuele wandelaars niet op de gedachte te brengen de paden te verlaten.

Tijdens de tellingen werden er hesjes van NM gedragen. Verstoring van broedende vogels zoals Kievit en Tureluur ligt voor de hand. Doordat het hele terrein open is hebben deze vogels je al lang van te voren gezien en vliegen luid alarmerend rond.

Deze "achtervolgingen" gebeuren tijdens het gehele rondje.

Een telling duurt gemiddeld 2 uur en de waarnemingen werden middels de app Avimap direct ingevoerd.

Tijdens het lopen werden alle vogels geteld die een binding vertoonde met het terrein.

Overvliegende vogels zijn dus niet mee geteld.

Er is geteld op:

29 maart 7.30 ochtendtelling

12 april 7.40 zonoptelling

18 april 7.00 zonoptelling

21 mei 7.15 ochtend

2 juni 7.45 ochtend

De tellers waren: Jacqueline Vliegthart en Tom van Wanum.

Enkele opmerkingen behorende bij de telling van:

1^e telling 29/3, 7 gr. C, Wind 4 BF ZW, bewolking 95%, fris.

21 hazen verdeeld over groepen van 3-5 stuks 2 grote zilverreigers, 2 zwartkopmeeuwen, 1 lepelaar, 1^e rietzanger.'

2^e telling 12/4

13gr. C. wind van 2 naar 4 ZW, bewolking 50%.

zwarte zwaan, grote zilver, gele kwik overvliegend, torenvalk. Veel tureluurs maar weinig losse koppels en geen alarmeringen. Ook Kieviten geen alarmering. Wandelaars met hond aan lange lijnen. 15 Rustende kleine mantelmeeuwen.

3^e telling 28/4

Planning was 27/4 maar vanwege de regen verschoven naar dag later.

Wind bij aanvang kracht 1 uit zuid, later aantrekkend naar 4 zuid.

Lepelaar, 5 watersnippen, bruine kiekendief (man en vrouw)

4^e telling 21/5

Iets minder zang, droog, matige zon. Jagende bruine kiekendief uit de polder over de dijk.

2 wandelaars met hond aan de lijn. Bij de Wolvenstee 30 huiszwaluwen.

5^e telling 2/6

Bewolking 100%, wind 4 N, 13 gr. C.

1 kleine zilverreiger, buizerd

Na afsluiting van de tellingen nog bergeenden waargenomen met pullen (20 juni)

De zomerganzentelling leverden 1028 grauwe ganzen op.

Hoofdstuk 4, Resultaten

4.1, de soorten en de aantallen

Telgebied Wolvenpolder	2024				
	29 maart	12 april	28 april	21 mei	2 juni
	07:32	07:39	06:56	07:12	07:54
	09:02	09:38	08:41	09:15	09:32
bezoeknr	1	2	3	4	5
Bezoektype	ochtend	zonop	zonop	ochtend	ochtend
Knobbelzwaan	1		1		1
Grauwe Gans	14	12	3	1	4
Grote Canadese Gans	1		1	1	
Bergeend			3	2	3
Krakeend	4	1	1		
Wintertaling	4				
Wilde Eend	3	2	2		2
Slobeend	4	5	2		
Kuifeend	9	2	5	2	
Bruine Kiekendief			1	1	
Fazant	2	2	2	2	
Meerkoet	4	6	2		
Scholekster	1	1			
Kluut				1	
Kievit	3	4	6	3	4
Tureluur	2	1	5	2	1
Witte Kwikstaart	1				
Winterkoning	2				
Blauwborst				1	
Roodborsttapuit			1	2	1
Cetti's Zanger	3	2	2	3	4
Sprinkhaanzanger		1	1		
Rietzanger	1	22	12	4	3
Kleine Karekiet				8	14
Grasmus				1	
Tjiftjaf		1	1		
Koolmees				1	
Zwarte Kraai				1	
Rietgors	6	4	3	5	9
* * * * Overige soorten * * *					
Haas	21	15	14	8	7

4.2, de soorten en de territoria

Soort	2018	2020	2022	2024
Knobbelzwaan		4	2	1
Grauwe Gans	4	6	9	14
Grote Canadese Gans	1		1	1
Brandgans			1	
Krakeend	2	2	2	
Bergeend	2	6	6	3
Wilde Eend	5	7	5	2
Slobeend	3	2	2	2
Kuifeend	3	6	2	2
Tafeleend		1		
Wintertaling			1	
Zomertaling	2	3		
Fazant	1	1	2	3
Meerkoet	15	9	6	2
Waterhoen			1	
Fuut	1			
Dodaars		1		
Waterral			1	
Kluut	2	8	11	1
Kievit	16	12	11	4
Scholekster	1	1	1	
Tureluur	7	7	6	2
Kleine plevier	1			
Grutto	2	1		
Kleine mantelmeeuw		1		
Winterkoning				2
Blauwborst			3	1
Roodborsttapuit		1	2	2
Cetti's Zanger				4
Sprinkhaanzanger				1
Snor			2	0
Rietzanger	1	7	14	13
Kleine Karekiet	4	5	14	18
Zwartkop			1	
Grasmus		1		1
Tjiftjaf			1	1
Fitis			3	
Gele kwikstaart	2	1	1	
Witte kwikstaart	1			
Graspieper		3	2	
Koolmees				1
Winterkoning			1	
Putter			1	

Kneu	1			
Rietgors	6	6	5	10

4.3 Korte evaluatie

We hebben een aardig aantal soorten vogels geteld, waarvan het merendeel watervogels. Van sommigen soorten kunnen er op bepaalde momenten grote aantallen aanwezig zijn. De Wolvenpolder wordt druk bezocht door vooral watervogels die op de plassen rusten en ruien. Grote Canadese ganzen en knobbelzwanen kunnen dan in grote getalen aanwezig zijn. Ook kieviten staan graag in het water op de ondiepe plekken te slapen en eenden zoeken hun voedsel op de plassen.

Eten gebeurt vooral in de oevertzones, in het slik. Het grasland zelf is erg hard en droog waardoor voedsel zoeken daar voor bodemdieren etende vogels vrijwel onmogelijk is. Weidevogels zoals de grutto vinden het gebied ongeschikt en zijn vrijwel nooit aanwezig. Doordat er langs de oevers meer begroeiing ontstaat nemen zangvogels die hiervan gebruik maken flink toe, kleine karekiet en rietgors zijn hier voorbeelden van.

In de trektijd kunnen er leuke waarnemingen gedaan worden. Zo werden er meerdere paapjes, kemphanen, kleine strandlopers, kleine plevier, bosruiter en witgat gezien.

4.4 Verstoringen en vernielingen

Afval en vernielingen

Sinds enige tijd is er een facebookpagina gemaakt voor liefhebbers van de Wolvenpolder; Deze pagina wordt erg druk bezocht en heeft 1067 leden.

Tussen deze leden zijn nogal wat vogelfotografen die graag in de kijkhut vertoeven op jacht naar de mooiste vogelfoto.

De leidt soms tot ongewenst gedrag. Zo werden er regelmatig door iemand voor de hut in het water stokjes neergezet die als zitstok voor de ijsvogels dienden zodat deze mooi gefotografeerd konden worden.

Tijdens onze tellingen zijn er geen verstoringen opgemerkt. Alle honden liepen aan de riem al waren dat soms van de lange uitrolriemen.

Hoofdstuk 5, De kaarten

De bijbehorende kaarten per soort met daarop het aantal territoria zijn bijgevoegd als PDF document.